

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 31/2019-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Ondrejom Zacharom, Horná 65/A, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 176/2016 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co 520/2016 zo 7. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. februára 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 176/2016 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 520/2016 zo 7. novembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 22 C 176/2016 z 27. mája 2016 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) nariadil predbežné opatrenie, ktorým na návrh sťažovateľky uložil [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“), povinnosť strpieť až do rozhodnutia súdu vo veci samej ako vlastníkovi nehnuteľností evidovaných na [REDAKOVANÉ], okres [REDAKOVANÉ], obec a katastrálne územie [REDAKOVANÉ], parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria s výmerou [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trvalé trávne porasty s výmerou [REDAKOVANÉ] navrhovateľke (sťažovateľke, pozn.) ako vlastníčke nehnuteľností evidovaných na [REDAKOVANÉ] okres [REDAKOVANÉ], obec a katastrálne územie [REDAKOVANÉ], parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria s výmerou [REDAKOVANÉ], parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria s výmerou [REDAKOVANÉ], parcela [REDAKOVANÉ] zastavané plochy a nádvoria s výmerou [REDAKOVANÉ], parcela [REDAKOVANÉ] orná pôda s výmerou [REDAKOVANÉ] stavba súpisné [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] na parcele [REDAKOVANÉ] a osobe oprávnenej z vecného bremena k tejto nehnuteľnostiam – [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], prechod a prejazd nemotorovým vozidlom a motorovým vozidlom, a to v rozsahu identifikovaným geometrickým plánom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ktorý je súčasťou tohto uznesenia. Okresný súd predmetným uznesením zároveň zamietol návrh sťažovateľky vo zvyšku a uložil sťažovateľke povinnosť podať v lehote 30 dní odo dňa vykonateľnosti tohto uznesenia návrh na začatie konania.

Na základe odporcom podaného odvolania proti uzneseniu okresného súdu, krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu tak, že návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje na to, že „... postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v spojení s rozhodnutím Krajského súdu Banská Bystrica bolo porušené právo jej na spravodlivý súdny proces, nakoľko napriek tomu, že sťažovateľka bola procesné bdela a obozretná, využívala prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, bola jej postupom okresného súdu resp. kancelárie okresného súdu odňaté právo na konanie pred súdom. V dôsledku uvedeného postupu potom následne, krajský súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku uznesenia sp. zn. 14 Co 520/2016-52 zo dňa 07. 11. 2016, kedy sa stotožnil so skutkovými tvrdeniami žalovaného a rozhodol v neprospech a na ťarchu sťažovateľky bez jej procesného zavinenia“.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza: „Dňa 11. 08. 2016 bolo do kancelárie právneho zástupcu sťažovateľky spolu so sprievodným listom súdu doručené odvolanie odporcu – žalovaného.

Okresný súd Žiar nad Hronom sťažovateľke ako žalobcovi doručil podané odvolanie, pričom sťažovateľku nepoučil o možnosti na vyjadrenie ku predmetnému odvolaniu a prípadnej lehote, v ktorej tak môže urobiť.

Napriek uvedenému sa sťažovateľka – žalobkyňa ku predmetnému odvolaniu v zákonom predpokladanej 10 dňovej lehote vyjadrila a to písomným podaním datovaným dňa 19. 08. 2016 odoslaným na Okresný súd Žiar nad Hronom dňa 22. 08. 2016 číslo zásielky [REDAKOVANÉ], ktorá podľa údajov zo Slovenskej pošty, a. s. bola vydaná adresátovi v [REDAKOVANÉ] dňa 23. 08. 2016.

Následne bolo dňa 05. 12. 2016 doručené právnenému zástupcovi sťažovateľky uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn.: 14 Co 520/2016-52 zo dňa 07. 11. 2016.

V zmysle predmetného uznesenia Krajský súd uznesenie okresného súdu sp. zn.: 22 C/176/2016-29 zo dňa 27. 05. 2016 zmenil tak, že návrh sťažovateľky – žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

V zmysle bodu 2 predmetného uznesenia sa sťažovateľka nemala k odvolaniu žalovaného vyjadriť.

V zmysle bodu 19 predmetného uznesenia malo byť odvolanie žalovaného riadne a preukázateľne doručené právnenému zástupcovi žalobkyne dňa 11. 08. 2016, pričom žalobkyňa sa k tvrdeniam obsiahnutým v odvolaní žalovaného podľa odôvodnenia

uznesenia krajského súdu nemala vyjadriť a teda žiadnym svojim procesným stanoviskom nemala spochybniť. Pokiaľ teda žalobkyňa nereagovala na tvrdenia žalovaného, hoci mala procesné umožnené vyjadriť sa k nim, považuje krajský súd tvrdenia žalovaného za nespochybnené a z hľadiska rozhodovania o návrhu na neodkladné opatrenie aj zásadné a relevantné.“

Vzhľadom na uvedené je sťažovateľka toho názoru, že „... postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom vo veci vednej pod sp. zn.: 22 C/176/2016 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn.: 14 Co 520/2016-52 zo dňa 07. 11. 2016 bolo porušené právo sťažovateľky zakotvené v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 36 ods. 1 a v čl. 38 ods. 2 listiny základných práv a slobôd na spravodlivý súdny proces“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález:

„1/ Základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], občan SR garantované čl. 46 ods. 1/ a čl. 48 ods. 2/ Ústavy SR v spojení s čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práva slobôd postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom vo veci sp. zn.: 22 C/176/2016 a uznesením Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn.: 14 Co 520/2016-52 zo dňa 07. 11. 2016 porušené boli.

2/ Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn.: 14 Co 520/2016-52 zo dňa 07. 11. 2016.

3/ Sťažovateľke priznáva úhradu trov právneho zastupovania vo výške 374,81 €, ktoré je Okresný súd v Banskej Bystrici povinný uhradiť sťažovateľovi v lehote 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ako aj uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (I. ÚS 46/00). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie tohto opatrenia je garantované právo druhého dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej (napr. I. ÚS 46/00, III. ÚS 406/2013).

Ústavný súd si uvedomuje rozdielnosť bývalej právnej úpravy predbežných opatrení a súčasnej právnej úpravy neodkladných opatrení. Prijatím zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) sa zmenila koncepcia právnej úpravy predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej bolo cieľom predbežných opatrení dočasne upraviť pomery účastníkov konania a následne rozhodnúť vo veci samej, resp. cieľom bolo eliminovať ohrozenie budúcej exekúcie. Nová právna úprava upúšťa od doterajšej koncepcie predbežnosti poskytovanej ochrany, pretože po nariadení navrhovaných opatrení nemusí nevyhnutne nasledovať konanie vo veci samej. Podľa § 336 ods. 1 CSP môže súd pri nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania vo výroku uznesenia uložiť navrhovateľ'ovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Ak je predpoklad, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami, súd túto povinnosť neuloží. Nová právna úprava pripúšťa nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého obsah by bol totožný s výrokom vo veci samej (§ 330 ods. 2 CSP), na rozdiel od úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku, pri ktorej dočasnosť predbežných opatrení vylučovala možnosť takeého výroku, ktorý by bol obsahovo totožný s výrokom vo veci samej.

Súd môže tiež určiť, že neodkladné opatrenie bude trvať len po určený čas (§ 330 ods. 1 CSP). Neodkladné opatrenie zanikne, ak uplynul čas, na ktorý bolo nariadené (§ 333 CSP).

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa tak nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o neodkladných opatreniach v prípadoch, kde neodkladné opatrenia do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (porov. m. m. IV. ÚS 82/09), resp. kde s ohľadom na charakter konkrétneho rozhodnutia o neodkladnom opatrení nemôže toto zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, keďže nemusí zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu (porov. m. m. III. ÚS 309/2012).

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach (resp. neodkladných opatreniach podľa CSP), zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach (neodkladných opatreniach podľa Civilného sporového poriadku) môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Z napadnutého uznesenia krajského súdu je zrejmé, že sťažovateľka podala okresnému súdu 7. júla 2016 žalobu o zriadenie vecného bremena, a to práva prechodu a prejazdu cez pozemky odporcu a toto konanie bolo vedené pod sp. zn. 9 C 140/2016.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že konanie vedené pod sp. zn. 9 C 140/2016 bolo spojené s konaním vedeným okresným súdom pod sp. zn. 23 C 201/2016. V konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 201/2016 sa sťažovateľka taktiež domáha zriadenia vecného práva vo vzťahu k pozemkom vo vlastníctve odporcu. V konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 201/2016 nebolo dosiaľ meritórne rozhodnuté a vo veci je nariadené pojednávanie na 25. január 2019.

Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľka sa svojich práv (zriadenia vecného bremena, ktoré bolo aj predmetom rozhodovania o neodkladnom opatrení, pozn.) domáha v konaní vedenom okresným súdom, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne ukončené, a teda o týchto

právach sťažovateľky nebolo rozhodnuté s konečnou platnosťou, čo zároveň vylučuje zásah zo strany ústavného súdu.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti s poukazom na obsah námietok sťažovateľky zameral svoju pozornosť aj na skutočnosť, či v súlade s citovanou judikatúrou nedošlo postupom okresného súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením krajského súdu k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle.

Sťažovateľka namieta, že krajský súd rozhodol iba s poukazom na odvolacie námietky odporcu a nechal do úvahy jej vyjadrenie k odvolaniu odporcu, ktoré bolo okresnému súdu doručené jej právnym zástupcom 23. augusta 2016, čo priamo vyplýva z napadnutého uznesenia krajského súdu.

K uvedenému ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade citovať relevantnú právnu úpravu.

Podľa § 329 ods. 1 CSP súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

Ústavný súd k uvedenému poznamenáva, že osobitnej povahe inštitútu neodkladného opatrenia zodpovedá zjednodušený a zrýchlený procesný postup pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení, čo sa premieta aj do prípadného odvolacieho konania. O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhoduje súd vždy uznesením. Proti uzneseniu, ktorým bolo neodkladné opatrenie nariadené, je prípustné odvolanie. Ako vyplýva z druhej vety § 329 ods. 1 CSP, odvolací súd, ktorý rozhoduje o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, umožní protistrane vyjadriť sa k odvolaniu a k samotnému návrhu.

Z citovaného ustanovenia, ktoré s ohľadom na charakter inštitútu neodkladného opatrenia špecificky upravuje právo vyjadriť sa k odvolaniu v rámci rozhodovania odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení, vyplýva, že len v prípade, ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vzniká odvolaciemu súdu priamo zo zákona povinnosť doručiť odvolanie protistrane a umožniť jej vyjadriť sa k nemu.

V posudzovanom prípade krajský súd rozhodoval o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo neodkladné opatrenie nariadené. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje námietky sťažovateľky aj s prihliadnutím na skutočnosť, že o práve sťažovateľky na zriadenie vecného bremena ešte všeobecný súd právoplatne nerozhodol, za zjavne neopodstatnené, takže nesignalizujú žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s porušením jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny, a preto sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2019